

5772

Torah from Around the World

Sjabbat 23 juni 2012 / 3 tammoez 5772
Sidra Korach, Bemidbar [Numeri] 16:1-18:32
Tanach blz. 300-307
Haftara: Jechezkeel 37:15-28
Tanach blz. 1115-1116

Commentaar: Rabbijn Joel D. Oseran, Vice President,
International Development, [World Union for Progressive Judaism](http://www.wupj.org), Jerusalem

Vertaling: Ted Musaph-Andriesse
[Het Engelse origineel](#)

Onze sidra van deze week verhaalt ons over de schandelijke daad van rebellie door Korach, die samen met Datan, Aviram, On en nog 250 hoofden van de Israëlitische gemeenschap op pad gingen om het leiderschap van Mosjee en Aharon uit te dagen. In de eerste regels van de sidra lezen we hoe Korach en zijn mede-rebellen Mosjee en Aharon hekelen door te zeggen:

"...U matigt u teveel aan. Alle leden van de gemeenschap zijn heilig en de Eeuwige is in hun midden. Waarom voelt u zich dan boven de gemeenschap van de Eeuwige verheven?" (Bemidbar 16:3)

Is deze uitdaging van Mosjee en Aharon een gevolg van de teleurstellende gebeurtenis van de verkenners zoals we die lazen in de sidra van vorige week? Voelen deze gefrustreerde leiders een zwakheid en kwetsbaarheid in de positie van Mosjee en Aharon aan en komen ze in opstand om de macht voor hunzelf te grijpen door zich te ontdoen van het oude leiderschap? Of zouden deze rebellen vanuit hun situatie denken dat het beter zou zijn voor de gemeenschap en voor toekomstig succes dat Mosjee en Aharon zouden verdwijnen?

Met andere woorden, hoe weten we wanneer een uitdaging van het leiderschap terecht is of niet? Hoe kunnen we vaststellen of de motivatie van de uitdager gebaseerd is op zuivere of op onzuivere motieven? In de joodse traditie stellen we de vraag: is de motivatie voor de controversale of de uitdaging "omwille van de Hemel" (*le-sjeem Sjamajiem*) of is die gebaseerd op lage, persoonlijke belangen?

Onze sidra geeft ons een heel duidelijke test of Korachs uitdaging legitiem of onwettig was – gedreven door persoonlijke winst of ter wille van de Hemel. We lezen hoe Mosjee Korach en alle rebellen instructies geeft vuurbaken klaar te maken en reukwerk erin te leggen om te

offeren voor de Eeuwige. Mosjee en Aharon maken eveneens vuurbaken met reukwerk gereed om te offeren voor de Eeuwige. Daarna zegt Mosjee (16:5-7):

"Morgen zal de Eeuwige bekend maken wie hem toebehoort, wie heilig is en in zijn nabijheid mag verkeren.....Degene die dan door de Eeuwige wordt uitgekozen, die is heilig. U matigt u teveel aan, Leviëten." [Hiermee duidt hij Korach aan, die tot de stam van de Leviëten behoort].

"U matigt u teveel aan" zijn nu dezelfde woorden waarmee Korach en de rebellen tegen Mosjee ageerden. Nu worden deze woorden door Mosjee gebruikt om de kliek van Korach uit te dagen. Een mooie literaire vondst.

Het strijdtoneel is in gereedheid, het toneel is klaar voor de krachtmeting. Aan de ene kant Korach en de rebellen - aan de andere kant Mosjee en Aharon. Beide partijen claimen de legitieme autoriteit te vertegenwoordigen om de gemeenschap te leiden. Beide partijen claimen dat zij het woord van God vertegenwoordigen. Elke vraag over wie gelijk heeft, welke partij vertegenwoordigt de legitieme autoriteit hem toegekend door God zelf, zal ondubbelzinnig beantwoord worden.

We weten hoe deze episode eindigt. De grond onder de voeten van Korach en zijn maten spleet open en zij werden opgeslokt met al hun bezittingen. In Bemidbar 16:33 staat:

"Zo daalden zij met allen die bij hen hoorden levend in Sjeol [het dodenrijk] af. De aarde sloot zich boven hen en zij waren uit de gemeenschap verdwenen."

Zo beschimpt is Korach in de joodse traditie dat hij de aarts-demagoog wordt en model staat voor eenieder wiens uitdaging van het gezag is ingegeven door persoonlijke winst en verkrijgen van de macht. In de Misjna *Pirkee Avot* 5:17 wordt Korach beschreven als iemand die niet handelt *le-sjeem Sjamajiem*.

Hoe makkelijk zou het voor ons vandaag de dag zijn, hoe verbazingwekkend helder en recht door zee als we op zo'n "simpele" test zouden kunnen afgaan om de legitimiteit van uitdagingen van autoriteiten vast te stellen. Stel je eens voor, het leven in een joodse organisatie, inclusief onze vele en gevarieerde gemeenten overal op de wereld, als we daar dit soort tests zouden kunnen gebruiken om uitdagingen van het gezag van onze besturen of zelfs van onze rabbijnen mee te testen. Stel je dit beeld eens voor:

- A. Een groep ontevreden gemeenteleden, die claimt dat het bestuur niet bevoegd is om een spreker van Een Ander Joods Geluid [in het origineel: J-street] toe te staan om in sjoel een voordracht te houden.
- B. Een knorrig lid van de gemeente die tijdens een vergadering opstaat en de rabbijn bekritiseert omdat hij homoseksuele huwelijken voltrekt. Naar de mening van dit gemeentelid verzwakt hij daardoor de gemeente en brengt de toekomst van het joodse volk in gevaar.

In deze gevallen -en nog veel meer die ik kan maar nu niet zal opnoemen- worden we geconfronteerd met uitdagingen van onze leiders. Hoe reageren we hierop? Hoe bepalen we of ze gerechtvaardigd zijn of niet? We kunnen deze mensen niet aan dezelfde test onderwerpen als in onze sidra met Korach is gebeurd. Voor ons is er geen methode bekend waarin God ons ondubbelzinnig laat zien wie gelijk heeft en wie ongelijk heeft.

Hoe gaan wij dan verder? Hoe pakken wij de vraag aan: zijn de uitdagingen waar wij ons voor geplaatst zien legitiem (*le-sjeem Sjamajiem*) of ongegrond en ten dienste van hun eigen voordeel zoals bij Korach het geval was? Wie besluit hierover?

Sommige groepen binnen het hedendaagse Jodendom houden nog vast aan de opvatting dat bepaalde individuen (rabbijnen) het gezag hebben in naam van God te spreken en er moet naar hen geluisterd worden zonder vragen te stellen. De aarde zal zich niet meer openen om te "bewijzen" dat het woord van de rabbijn het uiteindelijke gezag heeft. Maar de

gemeenschap kent zijn grenzen en weet wat ervan verwacht wordt. Iedere uitdaging van de rabbijn als leider is verboden, want zou een teken van Korach zijn.

Wij Progressieve Joden aanvaarden deze praktijk niet en verzetten ons ertegen, dat welke rabbijn of leider dan ook goddelijk gezag zou kunnen hebben. Wij Progressieve Joden hebben door de jaren heen geleerd dat de enige manier om misbruik van gezag en macht te voorkomen is democratische instituten te scheppen, waar de mensen hun leiders kiezen, die dan aan de mensen weer verantwoording schuldig zijn voor de wil waarmee zij hun wil uitvoeren. En dit geldt evenzeer voor de hoogste positie van rabbijn. Rabbijnen in onze gemeenten zijn inderdaad gerespecteerde leiders, maar zij ontlenen hun gezag aan hun persoonlijke integriteit, kennis en het vertrouwen dat de gemeente in ze gesteld heeft. Een rabbijn in onze Progressieve Joodse wereld, die een uitdaging verwerpt door te beweren dat hij of zij de waarheid spreekt namens God, zal snel naar een andere baan moeten uitkijken.

Hoe kunnen hedendaagse leiders en rabbijnen weten wanneer bepaalde uitdagingen *le-sjeem Sjamajiem* zijn of voortvloeien uit persoonlijke motieven (zoals bij Korach het geval was)? Ik geloof dat de enige weg om dit te bepalen is door op het begrip en oordeel van de groep zelf te vertrouwen zoals dit tot uiting komt in een democratisch proces. We hebben getalenteerde en goed onderlegde leiders nodig om hierover te oordelen. We hebben rabbijnen nodig die het joodse perspectief en joodse inzichten naar voren brengen. We hebben gelegenheden om te luisteren en te leren. En dan tenslotte moeten we op het democratische proces vertrouwen om de uiteindelijke beslissing te nemen- links om of rechts om. De uitdaging van elke moderne Korach zal als regel door de gemeente collectief als zodanig herkend en veroordeeld worden.

Laten al onze gemeenten en gemeenschappen er naar streven onze beste en meest kwalificeerde leden te overtuigen dat zij zich met het leiderschap en met bestuurlijke taken moeten belasten. De enige bescherming die we tegen hedendaagse Korachs hebben, is te vertrouwen op het goede oordeel, de kennis en de leiderschapskwaliteiten van degenen die we kiezen om onze gemeenschap te vertegenwoordigen.